

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/35, p. 69-87

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12357>
ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

This article was checked by iThenticate.

ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE OKULDA GÜRÜLTÜ DÜZEYİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: FRANSA VE TÜRKİYE ÖRNEĞİ*

*Mızrap BULUNUZ** - Fatih GÜNER****

Özet

Bu çalışmanın amacı, Fransa ve Türkiye’den seçilen okullarda gürültü kirliliği ile ilgili durumu, öğretmen görüşlerine dayalı olarak karşılaştırmaktır. Türkiye’de okulda gürültü kirliliğinin kontrol edilmesini konu alan projenin yaygın etkisini arttırmak için Fransa’dan seçilen okullardaki öğretmenlerin görüşlerine başvurulmuştur. Çalışma, nitel araştırmayaklaşımlarından “karşılaştırmalı durum çalışması” deseni ile ele alınmıştır.

Çalışmadaki katılımcı görüşlerinden elde edilen sonuçlara bakıldığında, Fransa’daki ilkokulda orta düzeyde gürültü yaşandığı, Türkiye’deki ilkokulda ise yüksek düzeyde gürültülü yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak her iki ülkeden seçilen ortaokulların gürültü düzeyi ve gürültüden duyulan rahatsızlık konusunda benzerlikler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İki ülkedeki katılımcıların okuldaki başlıca gürültü kaynaklarına ilişkin görüşlerinin; “öğrenci davranışları”, “okulun fiziki yapısı”, “okulun çevresi” şeklinde ifade edilebilen üç alt temada toplandığı görülmektedir. Çalışmada, gürültünün kontrol edilmesi için her iki ülkeden katılımcılar okulda akustik iyileştirme yapılmasına ihtiyaç olduğunu belirtmişlerdir. Fransa’daki katılımcılar, Türkiye’deki katılımcılardan farklı olarak okuldaki zil uygulamasının gürültüye sebep olduğunu ifade etmişlerdir. Çalışmada, Türkiye’den farklı olarak Fransa’da gürültülü davranışlar sergileyen öğrencilerin rehberlik servislerine yönlendirilebildikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Çalışmada, okullarda gürültünün kontrol edilebilmesi konusunda Türkiye’deki katılımcıların büyük çoğunluğu, okullardaki gürültü kirliliğinin önlenmesine yönelik proje, etkinlik ve aile eğitimlerinin gerçekleştirilmesi gibi etkinlik temelli, konu ile ilgili farkındalık yaratma amaçlı öneriler sunarken; Fransa’daki katılımcıların daha çok okulların akustik yapılarına odaklandıkları görülmüştür.

* Bu çalışma, 18- 24 Eylül 2017 tarihlerinde Granada/ İspanya’da düzenlenen Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu’nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur. Çalışma, TÜBİTAK 1001 114K738 nolu “Okulda Gürültü Kirliliği: Nedenleri Etkileri ve Kontrol Edilmesi” adlı projedeki alan yazın ve veri toplama araçlarından hareketle hazırlanmıştır.

** Doç. Dr. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü, El-mek: mbulunuz@gmail.com

*** T.C. Lyon Eğitim Ataşeliği Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretmeni, El-mek: fatih_guner17@hotmail.com

Okullarda gürültünün kontrol edilebilmesi için okul binalarında akustik iyileştirmeler yapılması, zil çalma sürelerinin kısaltılması ve ses düzeylerinin düşürülmesi, Türkiye'deki okul rehberlik servislerinin gürültülü öğrenci davranışları konusunda etkinleştirilmesi, çalışmada sunulan öneriler arasındadır.

Anahtar Kelimeler: Gürültü, Okulda gürültü kirliliği, Gürültü kontrolü.

EVALUATION OF NOISE LEVELS AT SCHOOLS BASED ON TEACHER OPINIONS: AN EXAMPLE FROM FRANCE AND TURKEY*

ABSTRACT

The study aims to compare the noise pollution at selected schools in France and Turkey based on the reflections of teachers. The opinions of teachers at the selected schools in France were resorted to enhance the widespread impact of the project on controlling noise pollution at school in Turkey. This study was performed in the design of a "comparative case study" which is one of the qualitative research approaches.

Based on the findings on the opinions of the participants in the study, there is a moderate level of noise at the primary school in France whereas there is a high level of noise at the primary school in Turkey. However, the study reached similar results in terms of the level of noise and noise disturbance at the selected secondary schools in Turkey and France. The participants from both countries described the main resources of noise in schools, which can be grouped under three sub-themes: "student behaviors", "physical structure of school", "school environment". They further emphasized the need for acoustical improvements in school for noise control. Unlike the participants in Turkey, those in France stated that the ringing of the school bell is a cause of noise at schools. The study also found that the students in France, who are noisy at school, are offered with counselling services, unlike the students in Turkey. In the study, the majority of the participants in Turkey made some activity-based suggestions such as the organization of projects, events and family trainings for the prevention of noise pollution in schools as well as some other suggestions aimed at creating awareness about the subject. On the other hand, the participants in France tended to focus on the acoustical structure of schools.

For noise control at schools, this study made the following suggestions: acoustical improvements in school buildings, a shortened period of time for bell ringing at schools, the reduction of sound levels,

*This study was presented as oral presentation in the International Social Sciences Congress held in Granada/ Spain on September 18- 24, 2017. This study was prepared based on literature and data collection tools in the Project no TÜBİTAK 1001 114K738 which is named as "noise pollution in school: reasons, effects and controlling it.

and the provision of counselling services at schools in Turkey for noisy behaviors among students.

STRUCTURED ABSTRACT

Noise pollution is a multi-dimensional entity including the architectural design of the school, the materials used in the construction of the school, the level of awareness of teachers and students on noise, the noisy behaviors of students in the building, the attitudes of teachers and administrators towards such behaviors (Bulunuz, Orbak, Bulunuz, Tavşanlı & Mutlu, 2015).

There are many studies in the literature, revealing the findings that noise is not considered as a major environmental problem by teachers or students (Demirbaş & Bektaş, 2009; Artun, Uzunöz & Akbaş, 2013; Sadık, Çakan & Artut, 2011). These studies, commonly, point out that although individuals in the school and classroom environment in Turkey are uncomfortable with any noise, they do not care about noise pollution as much as they care other environmental problems and do not regard it as a major environmental problem. The comparison of the case of noise pollution in schools in Turkey with the case in another country and the presentation of the findings would potentially add to the literature.

This study aims to present the case of noise pollution in schools in France and Turkey based on the opinions of teachers in both countries. The findings on noise pollution, which are obtained from the participants in two different countries, and the suggestions for noise control would bring a different dimension to the projects and studies being carried out on noise. This study is intended to answer the following questions:

1. What are the opinions of the teachers in France and Turkey about the level of noise at schools?
2. What do the teachers in France and Turkey think are the sources of noise at schools?
3. How are the attitudes of the teachers in charge at schools in France and Turkey towards noise?
4. What are the suggestions for noise control put forward by the teachers in France and Turkey?

The study was performed in the design of a “comparative case study” which is one of the qualitative research approaches. The study group was selected based on purposeful sampling method. In that regard, the study was conducted with the teachers at the schools featuring a project or study on “preventing noise pollution at schools” in France and in Turkey. In a total of four schools, including a primary school and a secondary school in each country, a total of twenty teachers, five from each school, was included in the study group. The study employed the method of interview, as one of the qualitative data collection methods. To that end, the interviews were carried out with semi-structured interview forms, consisting of pre-set questions which provide a certain framework for the answers (Karasar, 2007). The interview forms were adapted from the data collection tools in the project titled “Noise Pollution in School:

Reasons, Effects, and Control” and numbered TUBITAK 1001 114K738. The data obtained from the interview forms were analysed and interpreted by means of the method of “descriptive analysis”

The following themes were determined in line with the findings of the study through a descriptive analysis: “Level of noise pollution at schools”, “Sources of noise at schools”, “Attitudes of teachers towards noise” and “Suggestions for noise control.”

In the study, the participants both in Turkey and in France expressed that there was noise pollution at schools. Based on the opinions of the participants, there was a moderate level of noise at the primary school in France whereas there was a high level of noise at the primary school in Turkey. On the other hand, in the level of the secondary schools, the participants in Turkey reflected that there was a moderate and high level of noise at the secondary schools. The findings on the level of noise at schools in Turkey are supported by the findings in other studies. Indeed, Bulunuz, Tavşanlı, Bulunuz and Orbak (2015) concluded that the teachers in their study reported a high level of noise at schools. In another study, noise ranked the first among the problems at schools by teachers (Temel, Sevenscan, Boztaş, Vaizoğlu & Güler, 2006).

The findings from the opinions of the participants revealed that the primary school in France was quieter than that in Turkey. Yet, the study found out that there was a moderate level of noise at the primary school in France. This finding is parallel to the results of the study performed by Levain et al. (2015) in the state primary schools in France. The study by Levain et al. (2015) indicated that the environmental noise students are exposed to has a negative impact on their success in the courses of French and Mathematics.

For this study, it can be stated that although the findings on the level of noise at the schools in both countries varied, the level of noise and the level of noise discomfort at the secondary schools both in Turkey and in France were similar in nature. This finding on the secondary schools in both countries can be supported by the statement in the study by Pujol (2012) that the vast majority of the population in Europe and around the world are exposed to noise. Further, the report prepared to evaluate the noise policies implemented in OECD countries suggested that there is a high and dangerous level of noise in all countries (OCDE, 1991).

Based on the opinions of the participants, it can be said that the level of noise at the secondary schools in both countries was similar in nature with the level of noise discomfort at the secondary schools in both countries. Also, the Exam of TEOG (the Transition from Primary to Secondary Education), which is an important consideration for the placement of secondary school students in high schools, just like the marking of the oral exams, which are later added to the exam of TEOG, takes place within the school; and for that reason, the noisy behaviors of students at school can be controlled. The Brevet exam at secondary schools in France, with a level of difficulty rated as easy, as well as the relatively less consideration of school grades in the placement of secondary school students in high schools in France, might have led to

Turkish Studies

an increase in the level of noise, resulting in that the level of noise was similar in both countries at the secondary school level.

The main sources of noise at schools in France can be grouped as student behaviours, physical structure of the school, school environment, and bell ringing schedule of the school. According to the participants in Turkey, the sources of noise can be organized under the themes of student behaviours, physical structure of the school, and school environment. Notably, the sub-themes on the sources of noise at school determined by the participants in both countries are similar to the observation criteria employed in the study by Bulunuz, Tavşanlı, Bulunuz and Orbak (2015).

Given the opinions of the participants in France, it is evident that the teachers in France verbally warn students about the noise and offer noisy students with counselling services. The participants in Turkey, like those in France, give a verbal warning against any noisy behavior. Moreover, unlike the participants in France, the participants in Turkey stated that they distract the students exhibiting any noisy behavior and react to noise depending on the reason of the noisy behavior. In the study, one of the participants in Turkey reported that he/she takes the noise during break times in stride. In conclusion, the study might suggest that although the teachers in Turkey are uncomfortable with noise, they do not consider the noisy behaviors during break times as a major problem. The study by Yıldırım (2008) revealed that 51% of the school principals believed that noise entails a risk for schools. There are numerous studies demonstrating that noise is not regarded as a major environmental problem by teachers or students (Demirbaş & Bektaş, 2009; Artun, Uzunöz & Akbaş, 2013; Sadık, Çakan & Artut, 2011). Though the individuals in the school and classroom environment in Turkey expressed that they are uncomfortable with any noise, it is obvious that they do not care about noise pollution as much as they care other environmental problems and do not regard it as a major environmental problem. This may be considered as one of the most serious reasons for a high level of noise pollution at schools. Further, the science and environmental education books do not adequately cover the subject of noise pollution. It can be also stated that the findings of this study emphasize the necessity and relevancy of the project titled "Noise Pollution in School: Reasons, Effects, and Control" in Turkey performed by Bulunuz et al. (2015). The participants in both countries stated that it is necessary to make acoustic improvements for noise control at schools. Based on the results of the study and the suggestions of the participants in the study, below are listed some of the suggestions for the prevention of noise pollution at schools in Turkey.

In line with the suggestions of the participants, this study emphasized the need for acoustical improvements in school buildings for noise control. For instance, classroom doors can be fitted with equipment to protect them from hitting walls or making a loud noise. Also, soundproofing specialists can be hired for the construction of schools; the courses such as physical education, music, games and physical activities can be performed in the areas away from other classrooms.

The counselling services at schools in Turkey can be rendered more effective about noisy students, like in France. Being quiet within the building can be established as a rule in Turkey, as in France. In case of the violation of the rule, there may be some sanctions against the students at schools.

Considering the findings, the suggestions of the study included a shortened period of time for bell ringing at schools and a reduction in the sound levels. Moreover, light warning devices can be used to indicate the end of the course, instead of loud bell rings.

All stakeholders in the school should be informed for noise control at schools. Parents are certainly one of the most important stakeholders. Regarding the issue of noise, leaflets can be prepared and distributed to parents; seminars can be organized; and the importance of reducing the level of noise at school can be explained. The noise at schools is associated with family life and social culture.

The activities and arrangements limited to the school environment may be inadequate. Non-governmental organizations can put noise pollution on their agenda, which may help increase the social awareness on this issue.

Keywords: Noise, Noise pollution at school, Noise control.

Giriş

Gürültü fiziksel olarak gelişigüzel yapı ve birbiri ile uyumlu tonal bileşenleri bulunmayan genelde yüksek düzeyli karmaşık ses topluluklarıdır (Kurra, 2009, 56). Yüksek enerjiye sahip ses dalgaları olarak da ifade edilen gürültü, beş duyu organımızdan sadece birine hitap ediyor olsa da insan sağlığını çok farklı yönlerden etkileyebilmektedir. Aşağıdaki Çizelge 1’de, değişik ses düzeyi aralıklarının insan üzerindeki etkisi ile ilgili bilgiler yer almaktadır (Briaucourt, 1991’den Aktaran Polat ve Buluş- Kırıkkaya, 2007, 78):

Çizelge 1. Ses Düzeyi Aralıklarının İnsan Üzerindeki Etkisi

Ses düzeyi	Etki
0- 35	dB :Zarar vermeyen ses düzeyi
36- 65	dB :Rahatsız edici, ruhsal yönden zarar veren, kulak bozukluklarına yol açan ses düzeyi
66- 85	dB :Uyku ve dinlenmeyi bozabilen rahatsız edici ses düzeyi
86- 115	dB :Ruhsal ve fiziksel yönden zarar veren, psikosomatik hastalıklara yol açan ses düzeyi
116- 130	dB :Tehlikeli ses düzeyi, sağrlık ve buna benzer önemli durumlar
131- 150	dB :Çok tehlikeli ses düzeyi, koruyucu bir alet olmadan dayanılmaz

Öğrenmeyi olumsuz etkilediği bilinen gürültü, öğrenme ortamlarında öğretmen ve öğrencilerin dikkatlerini dağıtarak zihinlerinin çabuk yorulmasına ve öğrenmeyi güçleştiren birçok istenmeyen davranışların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir (Engin, Özen & Bayoğlu, 2009). Pujol’a (2012) göre Avrupa ve dünya üzerindeki nüfusun büyük çoğunluğun yaşadığı kentsel alanlarda, çocukların maruz kaldığı çevresel gürültü okul performansları üzerine risk oluşturmaktadır. Sınıf ortamlarında öğrenmenin gerçekleşebilmesi için sınıf içi mevcut gürültü düzeyi değerinin, makul sınırlar içerisinde kalması gerekmektedir. Çeşitli Avrupa ülkeleri için uygun

görülen bina içi gürültü düzeyleri; Fransa'da 38 dB, Almanya'da 30 dB, İtalya'da 36 dB, Portekiz'de 35 dB ve İngiltere'de 40 dB şeklinde sıralanmıştır (Avsar, Gonullu, Arslankaya & Kurt, 2001). Bu konuda yapılan çalışmalar 1991 yılına kadar gitmektedir. Örneğin Almanya, Avustralya, Fransa, Japonya, Hollanda ve İsviçre'de uygulanan gürültü politikalarına yönelik değerlendirmelerin yapıldığı toplantının raporunda, OECD ülkelerinde yüksek ve tehlikeli düzeyde gürültü yaşandığına dikkat çekilmiştir. Fransa'daki 120.000 nüfuslu bir şehirde, 31 devlet okulundaki 579 ilkokul 3. sınıf öğrencisi ile yürütülen çalışmada, öğrencilerin maruz kaldıkları gürültünün öğrencilerin Fransızca ve Matematik derslerindeki başarılarını olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (Levain, Mauny, Pujol, Petit, Houot, Defrance, Lardies & Berthillier, 2015). Buna karşın yapılan araştırmalar gürültünün önemli bir çevresel sorun olarak algılanmadığını göstermektedir. Örneğin Demirbaş ve Bektaş (2009) ilköğretim ikinci kademe öğrencileri ile yaptığı çalışmada, gürültü kirliliğinin %6,98 oranında önemli bir çevre sorunu olarak görüldüğü bulmuştur. Diğer bir çalışmada Artun, Uzunöz ve Akbaş (2013) öğretmen adaylarının önemli gördükleri çevre olayları ve çevre kirliliği kapsamında gürültü kirliliğinin son sıralarda yer aldığı ortaya çıkarmıştır. Çocukların çevre sorunları ile ilgili algılarının yaptıkları resimler aracılığıyla incelendiği bir başka çalışmada, çocukların gürültü kirliliği ile ilgili farkındalıklarının çevre sorunları arasındaki en düşük düzeyde olduğu göstermiştir (Sadık, Çakan & Artut, 2011). Yazıcı- Okuyan ve Gedikoğlu (2012), ilköğretim dönemine yönelik çocuk kitaplarında çevre eğitime hangi düzeyde yer verildiğini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada, Aytül Akal'ın 4 çocuk romanı ve 31 masal kitabında bulunan toplam 64 çocuk masalını içerik analiziyle çözümlenmiştir. Çalışmada yazarın incelenen kitaplarında flora- faunanın bozulmasına ve kültürel çevre sorunlarına yer verilmediği; çevre sorunlarına yönelik ifadelerde en az gürültü kirliliğine (%4,34) yer verildiği tespit edilmiştir. Al-Şensoy ve Sağsöz'ün (2015) "Eğitim Yapılarında Öğrenci Odaklı Tasarım" isimli çalışmasında, okul arazisinin seçiminde ve okul konumunun belirlenmesinde gürültü olgusunun göz önüne alındığı ifade edilmektedir. Bu çalışmada çevreden gelen gürültülere engel olmak için okulun, havaalanına, tren yoluna, ağır taşıt trafiğine, gürültüsü fazla olan endüstriyel ve ticari alanlara uzak olması gerektiği ifade edilmektedir. Bu çerçevede Türkiye'de 31/05/2017 tarih ve 30082 sayılı resmi gazetede gürültüyle ilgili yayınlanan yönetmelik önemli bir gelişme olarak nitelendirilmektedir. Binaların Gürültüye Karşı Korunması Hakkındaki Yönetmelik'te, eğitim kurumlarının derslikleri gürültüye birinci derecede hassas kategorisi içerisinde yer almaktadır. Akustik performans sınıflamasının yapıldığı bu yönetmelikte, A, B, C, D, E veya F şeklinde ifade edilebilen derecelendirme sistemine (A, en yüksek performansı; F, en düşük performansı gösterir) yer verilmektedir. Türkiye'de yeni yapılacak binalarda en az C, mevcut binalarda kullanım amacının değişmesi ya da esaslı tadilat bulunması durumunda, tadilatın etkilediği bağımsız birimlerde en az D sınıfı akustik performans sınıfı ölçütlerinin sağlanması gerektiği ifade edilmektedir. Bu noktadan hareketle Türkiye'de binalarda izin verilen iç gürültü düzeylerinin derslikler için 31- 43 dB; koridorlar, merdiven holü, giriş holü gibi sirkülasyon alanları için 41- 53 dB aralığında olduğu çıkarımı yapılabilir.

Okullardaki gürültü kirliliğinin kontrol edilebilmesi için öncelikle gürültünün ölçülmesi gereklidir (Bulunuz, Tavşanlı, Bulunuz & Orbak, 2015). Yazarlara göre gürültünün iki boyutta ölçülmesine ihtiyaç vardır. Birinci boyut desibel metre aygıtı ile ölçülebilen ve dB birimi ile ifade edilen gürültü düzeyidir. İkinci boyut ise anketler, yarı yapılandırılmış görüşme formları ve gözlem formları ile gürültüye ilişkin öğrenci, öğretmen ve idarecilerin sahip oldukları bilgi, tutum-değer, inanç ve algılardır. Çünkü okulda gürültü kirliliği, okulun mimari tasarımı, okul inşaatında kullanılan malzemeler, öğretmen ve öğrencilerin gürültü konusunda sahip oldukları bilinç düzeyi, öğrencilerin bina içindeki gürültücü davranışları, öğretmen ve idarecilerin bu tür davranışlar karşısındaki tutumları gibi birçok boyutu kapsamaktadır (Bulunuz, Orbak, Bulunuz, Tavşanlı & Mutlu, 2015). Benzer şekilde Bulunuz (2014) okullardaki gürültü probleminin tüm boyutlarıyla ele alınması ve gürültü kontrolünün bir süreç olarak görülmesi gerektiğini ifade etmektedir. Yine bu doğrultuda

Turkish Studies

Bulunuz, Ovalı, Çıkrıkçı ve Mutlu (2017) da gürültü kirliliği konusunda verilecek farkındalık eğitimlerine okul öncesi dönemden itibaren yer verilmesini önermektedir. Bu çalışmada, Fransa'daki ve Türkiye'deki okullarda gürültü kirliliği ile ilgili durumun, öğretmen görüşleri doğrultusunda sunulması amaçlanmaktadır. Çalışmada gürültü kirliliği ile ilgili konuların iki ülke açısından ortaya koyulmasının ve gürültü kirliliğinin kontrol edilmesine yönelik farklı bir ülkeden önerilerin elde edilmesinin alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışmada, aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır:

- 1- Fransa ve Türkiye'deki öğretmenlerin okullardaki gürültü düzeyleri ile ilgili görüşleri nasıldır?
- 2- Fransa ve Türkiye'deki öğretmenlere göre okullardaki gürültü kaynakları nelerdir?
- 3- Fransa ve Türkiye'deki okullarda görevli öğretmenlerin gürültüye yönelik tutumları nasıldır?
- 4- Fransa ve Türkiye'deki öğretmenlerin gürültünün kontrol edilmesine yönelik önerileri nelerdir?

Yöntem

Araştırma Deseni

Çalışmada, mevcut durumları anlama ve açıklama amacıyla (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2009) nitel araştırma yaklaşımı kullanılmaktadır. Çalışma, nitel araştırma yaklaşımlarından "karşılaştırmalı durum çalışması" deseni ile ele alınmaktadır.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunun belirlenmesinde, amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2009). Bu çerçevede çalışma, Fransa'dan ve Türkiye'den "okullarda gürültü kirliliğinin önlenmesi" konusunda proje ve çalışmaları bulunan okullardaki öğretmenlerle yürütülmüştür. Çalışmada, her iki ülkeden bir ilkökul bir de ortaokul olmak üzere toplam dört okul seçilmiştir. Seçilen her okuldan beşer olmak üzere toplam yirmi öğretmen çalışma grubuna dahil edilmiştir. Çalışma grubuna alınan katılımcıların bulunduğu okullara ilişkin bilgiler aşağıdaki Çizelge 2'de sunulmaktadır.

Çizelge 2. Çalışma Grubunun Okullarına İlişkin Bilgiler

Okulun adı şehir/ ülke	Öğrenci sayısı	Kat sayısı	Katılımcı kodları
Yılmaz Akpınar İlkokulu Balıkesir/ Türkiye	278	2 katlı	T 1, T 2, T 3, T 4, T 5
École Jean Bonijol Mende/ Fransa	236	2 katlı	F 1, F 2, F 3, F 4, F 5
Dumlupınar Ortaokulu Çanakkale/ Türkiye	545	3 katlı	T 6, T 7, T 8, T 9, T 10
CollègeLesQuatreSaisons Rodez/ Fransa	426	2 katlı	F 6, F 7, F 8, F 9, F 10

Verilerin Toplanması

Bu çalışmada, nitel veri toplama tekniklerinden görüşme tekniği kullanılmıştır. Yapılan görüşmeler için önceden belirlenmiş soruların yer aldığı ve bu soruların cevaplanması için belirli sınırların çizildiği yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır (Karasar, 2007). Görüşme formu,

Turkish Studies

TÜBİTAK 1001 114K738 nolu “Okulda Gürültü Kirliliği: Nedenleri Etkileri ve Kontrol Edilmesi” adlı projedeki veri toplama araçlarından uyarlanmıştır. Görüşme formunun hazırlanması ve görüşmelerin gerçekleştirilmesi sürecinde iki Fransızca çevirmen çalışmaya katkı sunmuştur.

Verilerin Analizi Edilmesi

Görüşmelerden elde edilen veriler “betimsel analiz” doğrultusunda analiz edilmiştir. Betimsel analizde izlenen adımlar şu şekilde sıralanabilir (Yıldırım & Şimşek, 1999):

Birinci adımda araştırma sorularından yola çıkarak veri analizi için bir çerçeve oluşturulmuş, verilerin nasıl organize edilip sunulacağı belirlenmiştir. İkinci adımda daha önce belirlenen çerçeveye göre elde edilen veriler okunmuş ve organize edilmiştir. Bu adımda veriler, anlamlı ve mantıklı bir biçimde bir araya getirilmektedir. Üçüncü adımda veriler, tanımlanmış ve gerekli yerlerde doğrudan alıntılara başvurulmuştur. Son adımda ise tanımlanan bulgular ilişkilendirilmiş ve anlamlandırılmıştır.

Çalışmada katılımcılar için kodlamalar yapılmış, çalışmanın Fransa boyutundaki katılımcılarına, bir ile on sayıları arasında “F1, F2...” şeklinde kod isimler verilmiştir. Benzer şekilde Türkiye’deki katılımcılara da “T1, T2...” şeklinde kod isimler verilmiştir. Araştırmanın güvenilirliğini gerçekleştirmek amacıyla, katılımcıların sorulara verdikleri yanıtlar araştırmacılar ve alandan bir uzman tarafından incelenerek “görüş birliği” ve “görüş ayrılığı” olan maddeler belirlenmiştir. Araştırmanın güvenilirliği tespit etmek için Miles ve Huberman’ın (1994) belirttiği formül P (Uzlaşma Yüzdesi %) = $[Na \text{ (Görüş Birliği)} / Na \text{ (Görüş Birliği)} + Nd \text{ (Görüş Ayrılığı)}] \times 100$ kullanılmıştır. Çalışmada hem Fransa’da hem de Türkiye’de elde edilen katılımcı görüşleri için uzlaşma yüzdesi ayrı ayrı hesaplanmıştır. Hesaplama sonucunda her iki ülkedeki katılımcı cevapları için elde edilen P değerlerinin %70’in üzerinde olduğu bulunmuş ve çalışma güvenilir kabul edilmiştir.

Bulgular

Çalışmada araştırma sorularından hareketle temalaşmaya gidilmektedir. Çalışmada belirlenen temalar, Çizelge 3’te sunulmaktadır.

Çizelge 3. Temalar

Temalar

1. Okullardaki gürültü kirliliğinin düzeyi
2. Okullardaki gürültü kaynakları
3. Öğretmenlerin gürültüye yönelik tutumları
4. Gürültünün kontrol edilmesine yönelik öneriler

Çizelge 3 incelendiğinde, çalışmada belirlenen temaların, “Okullardaki gürültü kirliliğinin düzeyi”, “Okullardaki gürültü kaynakları”, “Öğretmenlerin gürültüye yönelik tutumları” ve “Gürültünün kontrol edilmesine yönelik öneriler” şeklinde sıralandığı görülmektedir.

Okullardaki Gürültü Kirliliğinin Düzeyine İlişkin Bulgular

Bu bölümde, her iki ülkedeki katılımcılara “Okulunuzda gürültü kirliliğinin yaşandığını düşünüyor musunuz? Cevabınız ‘evet’ ise okulunuzdaki gürültü kirliliği sizce hangi düzeydedir? (Açıklama/ Alçak: Zarar vermeyen ses düzeyi, Orta: Rahatsız edici ses düzeyi, Yüksek: Ruhsal ve fiziksel yönden zarar veren, uyku ve dinlenmeyi bozabilen rahatsız edici ses düzeyi)” şeklinde yöneltilen görüşme sorusundan elde edilen bulgular sunulmaktadır.

Çizelge 4. Katılımcıların Okullardaki Gürültü Düzeylerine İlişkin Görüşleri

Ülkeler	İlkokul	Ortaokul
Fransa	orta	Orta ve yüksek
Türkiye	yüksek	Orta ve yüksek

Çizelge 4 incelendiğinde, hem Fransa hem de Türkiye’deki tüm katılımcıların okullarda gürültü kirliliği yaşandığı yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir. Fransa’daki ilkokulda “orta” düzeyde gürültü olduğuna yönelik görüş bildiren katılımcıların olduğu görülürken Türkiye’deki ilkokulda görev yapan katılımcıların tamamı, okullarında “yüksek” düzeyde gürültü yaşandığını ifade etmektedirler. Ortaokullardaki gürültü düzeyine ilişkin bulgular incelendiğinde, Fransa’daki ve Türkiye’deki ortaokullarda görev yapan katılımcılar arasında okullarında “orta” ve “yüksek” düzeyde gürültü yaşandığına yönelik görüş bildiren katılımcılar olduğu görülmektedir.

Aşağıda, Fransa’daki ilkokulda “orta” düzeyde gürültü yaşandığı yönünde görüş bildiren katılımcılardan F 1 kodlu katılımcı görüşlerine yer verilmektedir.

F 1: *“Kısmen evet, orta düzeyde gürültü var. Okul saatlerinin bazı bölümlerinde özellikle gürültünün varlığını hissediyoruz. Özellikle günün ilk bölümlerinin başlangıcında ve bitişinde (sabah derslere girişte ve öğle teneffüsüne çıkışta) bunu hissediyoruz.”*

Çalışmada Türkiye’deki ilkokulda görevli katılımcıların tamamının okullarında “yüksek” düzeyde gürültü yaşandığını belirttikleri görülmektedir. Bu katılımcılardan T 5 kodlu katılımcının görüşüne aşağıda yer verilmektedir.

T 5: *“Sağlık sorunlarına yol açacak düzeyde yüksek gürültünün olduğunu düşünüyorum. Gürültü kirliliği özellikle ilkokullarda çok yüksek seviyelerde.”*

Aşağıda, Fransa’daki ortaokulda “orta” düzeyde gürültü yaşandığı yönünde görüş bildiren katılımcılardan F 8 kodlu katılımcı ile Fransa’daki ortaokulda “yüksek” düzeyde gürültü yaşandığını ifade eden katılımcılardan da F 6 kodlu katılımcının görüşlerine yer verilmektedir.

F 8: *“Evet okullarda gürültü olabiliyor. Fakat benim okulumda gürültü çok yüksek değil, orta düzeyde diyebilirim.”*

F 6: *“Çok yüksek düzeyde gürültü oluşuyor. Özellikle teneffüslerde ve öğrencilerin derslikleri değiştirdikleri kısa aralarda çok gürültü yaşıyor.”*

Fransa’daki aynı ortaokulda görevli F 6 ve F 8 kodlu katılımcıların okulları için farklı değerlendirmelerde buldukları görülmektedir. Bu durum gürültünün göreceli olması ya da bireylerin gürültüye ilişkin farkındalık ve duyarlılıklarından kaynaklanabilir. Ayrıca Fransa’daki katılımcıların günün belli saatlerinde ve okulun belli noktalarında gürültünün yoğun şekilde yaşandığına ilişkin görüş bildirdikleri söylenebilir. Fransa’da özellikle derslik değişimlerinin yapıldığı zaman aralıklarında ve bu zaman aralığı süresince sirkülasyon alanlarında gürültü yaşandığı çıkarımı yapılabilir.

Aşağıda, Türkiye’deki ortaokullarda “orta” düzeyde gürültü yaşandığı yönünde görüş bildiren katılımcılardan T 6 kodlu katılımcı ile Türkiye’deki ortaokullarda “yüksek” düzeyde gürültü yaşandığını belirten katılımcılardan da T 9 kodlu katılımcının görüşlerine yer verilmektedir.

T 6: *“Tüm okullarda gürültü kirliliğinin olduğunu düşünüyorum. Fakat genellikle ilkokullarda gürültü düzeyi oldukça fazladır. Sınıf düzeyi yükseldikçe gürültü azalıyor bence. Lisede gürültü kirliliği genel anlamda diğer eğitim kademelerine göre*

azalmaktadır. Özellikle de yüksek puanla öğrenci alan liselerde gürültü düzeyi oldukça düşük düzeydedir.”

T 9: *“Yüksek olduğunu düşünüyorum. Çünkü öğrenciler toplum içinde yüksek sesle konuşmamak ve bağırılmak gibi bazı temel kuralları bilemiyorlar ve davranışları da bu doğrultuda oluyor. Hatta bazı öğrenciler gürültü yaparak ilgiyi kendi üzerlerinde toplamak istiyorlar.”*

Katılımcı görüşleri doğrultusunda Fransa'daki ilkokulda orta düzeyde gürültü yaşandığı, Türkiye'deki ilkokulda ise yüksek düzeyde gürültü yaşandığı söylenebilir. Ortaokullardaki katılımcı görüşleri değerlendirildiğinde ise, iki ülkede çalışma kapsamındaki ortaokulların gürültü düzeyi açısından benzerlikler olduğu ifade edilebilir.

Okullardaki Gürültü Kaynaklarına İlişkin Bulgular

Bu başlık altında, “Sizce okullardaki gürültü kaynakları nelerdir ya da neler olabilir?” şeklindeki görüşme sorusundan elde edilen bulgular sunulmaktadır.

Çizelge 5. Katılımcıların Okullardaki Gürültü Kaynaklarına İlişkin Görüşleri

Fransa	Türkiye
Öğrenci davranışları	Öğrenci davranışları
Okulun fiziki yapısı	Okulun fiziki yapısı
Okul çevresi	Okul çevresi
Okuldaki bazı uygulamalar	-

Çizelge 5'e bakıldığında, okullardaki gürültü kaynaklarına ilişkin Fransa'daki katılımcı görüşlerinin dört grupta, Türkiye'deki katılımcı görüşlerinin ise üç grupta toplandığı görülmektedir. Çalışmada, öğrenci davranışları, okulun fiziki yapısı ve okulun çevresi ile ilgili gürültü kaynakları hem Fransa'daki hem de Türkiye'deki katılımcıların ifadelerinde yer almaktadır. Fransa'daki katılımcıların, Türkiye'deki katılımcılardan farklı olarak okuldaki bazı uygulamaların da gürültüye neden olabileceğini ifade ettikleri görülmektedir.

Aşağıda Fransa'daki okullarda, öğrenci davranışlarının ve okullardaki bazı uygulamaların gürültüye neden olduğunu bildiren F 1 kodlu katılımcının görüşüne yer verilmektedir.

F 1: *“Özellikle de öğrencilerin geliş ve gidişlerinde koridorda çıkardıkları gürültü var. Ayrıca bir de zil uygulaması var. Zil ve öğrenci davranışları okullardaki başlıca gürültü kaynaklarıdır.”*

Gürültünün Fransa'daki okulların fiziki yapısından, öğrenci davranışlarından ve okul çevresinden kaynaklandığını belirten F 3 kodlu katılımcının ifadeleri şu şekildedir:

F 3: *“Giriş salonları, koridorlar ve okul bahçesi büyük gürültü kaynağıdır. Dinlenme salonu çok büyük ve yalıtımı çok kötü olmakla birlikte yağmurlu havalarda tüm öğrencileri ağırlayamayacak durumda. Koridorlarda yüksek sesle müzik dinleyen öğrenciler de oluyor. Koridorlardaki müzik sesleri sınıflardan işitilebiliyor. Bir de okul dışındaki inşaat çalışmasından veya sokaktaki insanlardan kaynaklanan gürültüler var. Ayrıca bilgisayar ve fotokopi malzemelerinin bulunduğu oda çok gürültülü. Bunu gün sonunda tüm makineleri kapattığımızda daha iyi anlıyoruz.”*

Aşağıda, Türkiye'deki okullarda gürültünün öğrenci davranışlarından ve okulun fiziki yapısından kaynaklandığını ifade eden T 4 kodlu katılımcının görüşüne yer verilmektedir.

T 4: “Okullardaki gürültü kirliliğinin en önemli nedeni öğrencilerdir. Özellikle öğrencilerin koşmaları, birbirlerine bağırmaları... Ayrıca binalarda kullanılan yapı malzemelerinde ses yalıtımı özelliğinin olmaması da gürültünün artarak hissedilmesine neden olmaktadır.”

Okulun fiziki yapısından ve okul çevresinden kaynaklanan gürültü ile ilgili ifadeleri kullanan T 9'un görüşleri aşağıda yer almaktadır.

T 9: “Okullarda öncelikle kantinlerin dersliklere yakın olmasından kaynaklı gürültü kirlilikleri oluşmaktadır. Bunun yanında yerleşim yerlerinin ve şehir merkezlerinin yakınlarında bulunan okullarda gürültü kirliliği, çevreden gelen sesler sebebiyle üst seviyelere ulaşabiliyor.”

Çalışmada, Türkiye'deki katılımcıların zil sesinin gürültüye kaynaklık ettiğine yönelik ifade kullanılmalarına rağmen Fransa'daki katılımcıların bilgisayar ve fotokopi makinelerinin gürültü kaynağı olabildiğini ifade ettikleri görülmektedir. Bu durum, Fransız toplumunun birer üyeleri olan Fransa'daki katılımcıların gürültüye karşı aşırı duyarlı olmalarından kaynaklanabilir.

Öğretmenlerin Gürültüye Yönelik Tutumları

Katılımcıların gürültülü öğrenci davranışlarına yönelik tutumlarını belirlemek adına, her iki ülkedeki katılımcılara “Öğrencilerin okul binası içindeki gürültülü davranışları karşısında nasıl davranırız?” şeklindeki görüşme sorusu yöneltilmiştir. Elde edilen bulgular aşağıdaki Çizelge 6'da sunulmaktadır.

Çizelge 6. Katılımcıların Okullardaki Gürültüye Yönelik Tutumları

Fransa	Türkiye
Sözlü uyarıların yapılması	Sözel uyarıların yapılması
Rehberlik servisine yönlendirme	Dikkatin farklı yönlere çekilmesi
-	Kaynağa ve sebeplere göre davranma

Çizelge 6 incelendiğinde, Fransa'daki katılımcıların öğrencilerin gürültülü davranışları karşısında onları sözlü olarak uyardıklarına ve rehberlik servisine yönlendirdiklerine dair görüş bildirdikleri görülmektedir. Türkiye'deki katılımcıların ise gürültülü davranışlar sergileyen öğrencilere yönelik sözlü uyarılarda bulduklarını, öğrencilerin dikkatlerini farklı yönlere çektiklerini ve gürültülü davranışın öncelikle sebebini öğrenerek bu sebep doğrultusunda hareket ettiklerini bildirdikleri anlaşılmaktadır.

Fransa'daki katılımcılardan öğrencilerin gürültülü davranışları karşısında onları sözlü olarak uyardığını belirten F 1 kodlu katılımcının görüşüne aşağıda yer verilmektedir.

F 1: “Öğrencileri sakın bir üslupla uyarıyorum. Öğrenciler de bu doğrultudaki isteğimi gerçekleştiriyorlar.”

Gürültülü davranışların Fransa'daki okullarda rehberlik servisindeki yaptırımlarla kontrol edildiğini belirten F 7 kodlu katılımcının ifadeleri aşağıda yer almaktadır.

F 2: “Gürültücü öğrencilere karşı bir davranış yaptırımı veya yazılı uyarı şeklinde iki türde uygulama gerçekleştirilebilir. Burada amaç, öğrenciye çıkardığı gürültünün

başkalarına verdiği rahatsızlığı hatırlatmak ve çıkardığı gürültü ile çevresindekilere saygısızlık yaptığını hissettirmektir. Buradaki görev, okullardaki rehberlik hizmetlerinden sorumlu baş eğitim danışmanınınadır. Ders esnasında veya teneffüste gürültülü davranışı olan öğrenciyi rehberlik servisinde görevli öğretmene, baş eğitim danışmanına bildiriyorum.”

Türkiye’deki katılımcılardan T 3 kodlu katılımcı, gürültülü davranışlar karşısında öğrencileri sözlü olarak uyardığını şu şekilde ifade etmektedir:

T 3: “Genelde daha sessiz olmaları için öğrencilerle konuşuyoruz, onları uyarıyoruz; ancak teneffüs saatlerinde durumu normal karşıladığımız için gürültüye de maruz kalıyoruz.”

Türkiye’deki katılımcılardan, gürültüye sebep olan öğrencilerin dikkatlerini farklı yönlere çektiğini ifade eden T 4 kodlu katılımcının ifadelerine aşağıda yer verilmektedir:

T 4: “Okul binası içinde gürültüyü yeterince hissediyoruz. Böyle durumlarda öğrencileri susturmak veya onların sesini bastırmak yerine dikkatlerini kendi üzerime çekmeye çalışıyorum. Bu şekilde gürültüyü azaltmak kolaylaşıyor.”

Gürültünün sebebini öğrenerek bu doğrultuda hareket ettiğini ifade eden T 8 kodlu katılımcının görüşü ise şu şekildedir:

T 8: “Gürültüyle karşılaştığımda, gürültülü davranışın kaynağına ulaşip sebebini bulmaya çalışıyorum. Eğer bu gürültü insan kaynaklı ise bu davranışı bir süre görmezden gelirim fakat gürültülü davranış aynı öğrenci tarafından bir süre daha sergilenirse öğrencime ev ziyaretleri yapar, asıl soruna ulaşmaya çalışırım. Öğrenci beni tanıdığımda, sevdiğinde gürültülü davranışını sonlandıracaktır. Öğrenciyi iyi tanımak birçok problemin çözümüdür. Araç, gereç veya teknoloji kaynaklı bir gürültü ile karşı karşıya kalırsam, gürültüyü durdurmak için eylemde bulunurum. Gürültü çıkaran aleti kapatırım mesela.”

Yukarıda sunulan bulgular incelendiğinde, T 3 kodlu katılımcının teneffüslerde oluşan gürültüye belli bir zamandan sonra alıştığını ve gürültücü davranışlara karşı duyarsızlaştığını ifade ettiği söylenebilir. T 8 kodlu katılımcının da öğrencileri tanımaya yönelik etkinlikleri ve sergilenen davranışların nedenlerini sorgulamayı gürültüyü kontrol etmede önemli gördüğü anlaşılmaktadır.

Gürültünün Kontrol Edilmesine Yönelik Öneriler

Çalışmanın bu bölümünde her iki ülkedeki katılımcıların gürültü kirliliğinin kontrol edilmesine yönelik öneriler sunmaları, “Sizce okullardaki gürültü kirliliği kontrol edilebilir mi? Gürültünün kontrol edilmesine yönelik öneri ya da önerileriniz nelerdir?” şeklindeki görüşme sorusu ile istenmiştir. Aşağıda Türkiye’deki katılımcıların gürültü kirliliğinin kontrol edilmesine yönelik görüşleri sunulmaktadır.

T 1: “Okullardaki gürültü azaltılabilir. Bunun için okul çalışanları- öğrenci ve veli işbirliği şart. Çocuğun belli bir olgunluğa gelmesi de gereklidir.”

T 2: “Gürültü kirliliği kontrol edilebilir. Öğrencilerle olumlu iletişim kurulursa ve dersler öğrencilerin ilgilerini çekecek şekilde organize edilip kurgulanırsa gürültü en aza indirgenir.”

T 3: “Sınıflardaki öğrenci sayısı kalabalık olmazsa, öğrencilerle daha az ders işlenip onlara ders dışında daha fazla vakit ayrılabilirse, öğrencilerin enerjilerini uygun

şekilde harcamaları sağlanabilirse öğrencilerin ses tonlarında düşüş görülebilir diye düşünüyorum. Ayrıca öğrencilerin yaşamlarında teknolojinin olumsuz etkileri azaltılabilirse şiddet içeren yüksek dozlu ifadeleri de azalabilir.”

T 4: “Evet, kontrol edilebilir. Gürültü, öğrenci veya öğrenci dışında bir bireyden kaynaklanıyorsa, trafik kurallarında olduğu gibi uyarılarla ilgiyi istenilen yöne çekip sınıf içerisinde farklı faaliyetlerle gürültü en aza çekilebilir. Gürültü araç- gereç kaynaklı ise, az gürültülü araç gereçler kullanılabilir.”

T 5: “Öğrencilerde bu konuda olumlu değişiklikler oluşturmak için projeler geliştirilebilir. Teneffüslerde gürültü yapmayan örnek davranış sergileyen öğrenciler ödüllendirilebilir. Bu konuda etkili bir aile eğitimin gerçekleştirilmesi ve çocukların günlük yaşamda enerjilerini aktaracakları alanların oluşturulması gibi uygulamalar gürültü probleminin çözümünde etkili olacaktır.”

T 6: “Gürültüyü kontrol etmek mümkündür. Öğrencilerin teneffüs ya da öğle aralarında oynayabilecekleri oyunlar, yapabilecekleri çalışmalar üretilebilir. Gürültünün yoğun yaşandığı ilkokullarda ise en sessiz sınıf, örnek öğrenci vb. seçilebilir.”

T 7: “Teneffüslerde sınıfların kapıları karşılıklı olarak ya da pencere kaynaklı olarak hava akımına uğramakta ve öğrenciler dikkat etseler bile kapılar yüksek sesle çarpma şeklinde kapanabilmekte ve sonuçta da çok gürültü çıkabilmektedir. Bunu önlemek için kapıların çarpmasını engelleyici tedbirler alınabilir. Örneğin, kapının hızla kapanmasını engelleyen bir aparat kapıya takılabilir.”

T 8: “Evet. Fakat bunun zamanla ve genel olarak toplumsal değişimle olabileceğini düşünüyorum. Öncelikle bu konuda farkındalık yaratma çalışmaları yapılmalıdır. Televizyonlarda bu konuda kamu spotu hazırlanabilir. Okulu konu edinen film veya dizilerde bu konu üzerinde durulabilir. Veli çocuğuna bu eğitimde yardımcı olabilir. Okulların inşaatı esnasında ses yalıtımı ile ilgili uzmanların görüşlerine başvurulmalıdır. Beden Eğitimi, müzik vb. gibi dersler için özel alanların oluşturulması ve bu tür derslerin dersliklerden uzakta gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır.”

T 9: “Öğretmenlerin sınıflardaki öğrencileri, okulöncesinden ortaokul son sınıfa kadar görgü kuralları noktasında bilgilendirmeleri gerekmektedir. Öğrenciler okullarda nasıl davranmaları gerektiğini bilmelidirler. Eğer bir öğrenci, öğretmeninden aldığı yönergeler ile okulda nasıl davranması gerektiğini öğrenir ise o kurumda işleyiş sorunsuz işler. İdareciler bu konuda öğrencileri ve öğretmenleri bilgilendirmeli, fiziki şartlar ses yalıtımı açısından geliştirilmelidir. Ayrıca okulların imkan dahilinde şehir dışlarına taşınması sorunun çözümüne katkı sağlar.”

T 10: “Okullarda gürültü kirliliği azaltılabilir. En sessiz ve en temiz sınıf seçme içeriği olan çeşitli isimlerde yarışmalar yapılabilir. Okulumuzda böyle bir yarışma bu yıl yapılıyor.”

Yukarıda katılımcı görüşlerinden elde edilen veriler incelendiğinde, Türkiye’deki katılımcıların tamamının gürültü kirliliğinin kontrol edilebileceğine yönelik görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu öneriler incelendiğinde, önerilerin iki başlık altında gruplandırılabilir. Birinci grup önerilerin etkinlik temelli, farkındalık yaratma önerileri; ikinci grup önerilerin de fiziki ortamların düzenlenmesi odaklı öneriler oldukları söylenebilir. Türkiye’deki okullarda gürültünün kontrol edilebileceği yönünde görüş bildiren katılımcıların, okullardaki

Turkish Studies

gürültünün kontrol edilebilmesi için okul personeli- aile- öğrenci iletişimine önem verilmesi, derslerin ilgi çekici şekilde düzenlenmesi, okullardaki gürültü kirliliğinin önlenmesine yönelik proje, etkinlik ve aile eğitimlerinin gerçekleştirilmesi gibi etkinlik temelli, konu ile ilgili farkındalık yaratma amaçlı öneriler sundukları söylenebilir. Ayrıca çalışmada Türkiye'deki katılımcıların okullarda gürültünün kontrol edilebilmesi için birtakım fiziki ve yapısal düzenlemeler yapılmasını önerdikleri görülmektedir. Bu doğrultuda Türkiye'deki katılımcıların sınıf kapılarına çarpmaları önleyici düzenekler takılmasını, okul inşaatında ses yalıtım uzmanlarına başvurulmasını, beden eğitimi, müzik, oyun ve fiziki etkinlikler gibi dersler için fiziki düzenlemeler yapılmasını, okullardaki oyun alanlarının artırılmasını, sınıf mevcutlarına ilişkin düzenlemeler yapılmasını ve okulların şehir merkezlerinin dışına yapılmasını, taşınmasını önerdikleri görülmektedir.

Aşağıda Fransa'daki katılımcıların okullardaki gürültü kirliliğinin kontrol edilebilmesi ile ilgili görüşlerine yer verilmektedir.

F 1: *“Gürültünün önlenmesine yönelik kesin sonuçların elde edilebileceğini düşünmüyorum. Çünkü çocuklar yapıları gereği kendilerinin gürültülü şekilde ifade etmeyi tercih ediyorlar. Sadece zil sesinden kaynaklanan gürültü kirliliği önlenabilir. Türkiye’de zil sesi olarak klasik müzik çalındığını duymuştum. Böyle bir uygulamanın burada da yapılmasını isterdim.”*

F 2: *“Gürültü kısmen de olsa önlenabilir. Fakat öğrenciler kendilerine söylenenleri pek dikkate almıyorlar. Okul dışından gelen gürültülere gelince, sınıfların duvarları ve pencereleri sese karşı yalıtımlı malzemelerden yapılarak gürültü kısmen de olsa önlenabilir.”*

F 3: *“Bu konuda öğrencilerin fikirlerine de danışılabilir. Okuldaki zaman yönetimi çok önemlidir. Giriş çıkışlar kontrol edilmelidir. Her şeyden önce okulun mimari durumu gözden geçirilmelidir. Yalıtım, duvarların ve kapıların sesi iletmeye karşı dayanıklı olması yani sesi geçirmemesi veya az geçirmesi gerekmektedir.”*

F 4: *“Öğrencilere sene başında bu konudaki kurallara uygulamadıkları durumda karşılaşılabilecekleri yaptırımları bildiren bir sözleşme imzalatılabilir.”*

F 5: *“Ders esnasında gürültünün düzeylerini kırmızı- sarı ve yeşil şeklinde trafik işaretlerinde olduğu gibi sunan gürültü ikaz lambası ile derslerde gürültü kontrolü sağlanabilir. Sınıf az gürültülü (sarı) veya gürültüsüz (yeşil) olduğunda öğrencilere ödüller verilebilir.”*

F 6: *“Her okulda, her yaş grubunda farklı düzeylerde gürültü ile karşılaşabiliriz. Böyle bir durumda, kendimizce yöntemler geliştirmeliyiz. Örneğin belli bir grupta gürültü ile karşılaşıldığında ek etkinlikler sunulurken farklı bir grupta ders oyunlarla eğlenceli hale getirilerek istenmeyen davranışlar ve gürültü azaltılabilir.”*

F 8: *“Dinlenme alanlarında öğrencilerin oynadıkları oyunlar, kendi aralarındaki sohbetler organize edilmelidir. Yemekhane veya kantin masalarının ise en fazla 4- 5 kişinin birlikte oturacağı şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Böylece hem gürültü azalır hem de öğrencilerin özel alanlarının (mahremiyet) sınırları belirgin bir şekilde çizilir.”*

F 10: *“Gürültü içeren bir davranış sergilendiğinde hemen müdahale edilmelidir. Eğer böyle bir davranış baş eğitim danışmanına iletilirse, konunun önemi öğrenci ve ailesi tarafından anlaşılabilir olur. Öğrencinin sergilediği bu tür davranışlarda öğretmen*

vakit kaybetmeden rehberlik servisine başvurmalıdır. Konu ancak bu şekilde hassasiyet kazanır.”

Yukarıda elde edilen bulgular incelendiğinde, Fransa'daki katılımcıların büyük çoğunluğunun okullardaki gürültü kirliliğine yönelik öneriler sundukları görülmektedir. Fransa'daki katılımcıların okullardaki gürültü kirliliğinin önlenmesine yönelik sundukları önerilerde daha çok okulların akustik yapılarına odaklandıkları söylenebilir. Bu noktada okulun yapısındaki malzemelerde ses yalıtımının dikkate alınması, kantin ve yemekhanelerde fiziki düzenlemeler yapılması, zil uygulamasında ve derslere giriş çıkışlarda değişiklikler yapılması önerilmektedir. Fransa'daki bazı katılımcıların da gürültülü öğrenci davranışlarının kontrol edilmesine yönelik öneriler sundukları görülmektedir. Bu önerilerin öğrencilere konu ile ilgili bir sözleşme imzalatılması, derslerde uyarıcı işaretler kullanılması ve rehberlik hizmetlerinin bu konuda etkinleştirilmesi şeklinde olduğu görülmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Çalışmada hem Fransa hem de Türkiye'deki katılımcıların okullarda gürültü kirliliği yaşandığı yönünde görüş bildirdikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Katılımcı görüşleri doğrultusunda Fransa'daki ilkokulda orta düzeyde gürültü yaşandığı, Türkiye'deki ilkokulda ise yüksek düzeyde gürültülü yaşandığı tespit edilmiştir. Bu durum ortaokul düzeyinde ele alındığında ise Türkiye'deki katılımcı görüşlerinden ortaokullarda orta ve yüksek düzeyde gürültü yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır. Türkiye'deki okulların gürültü düzeyine ilişkin elde edilen sonuçlar, diğer araştırmalarla da desteklenmektedir. Bulunuz, Tavşanlı, Bulunuz ve Orbak'ın (2015) çalışmasında da öğretmenler okuldaki gürültü düzeyinin yüksek olduğunu ifade etmişlerdir. Bir başka araştırmada da öğretmenler gürültüyü okullardaki olumsuzluklar içerisinde ilk sıraya yerleştirmişlerdir (Temel, Sevcen, Boztaş, Vaizoglu & Güler, 2006). Bulunuz'un (2014) çalışmasında da ilköğretim okullarında gürültünün kontrol edilmesine yönelik bir çalışma yürütülmesine rağmen 80- 90 dB düzeyindeki gürültü kirliliğinde azalmanın görülmediği sonucuna ulaşılmıştır. Fakat bu çalışmada, okulda yürütülen çalışma sayesinde öğrenci ve öğretmenlerde gürültü konusunda duyarlılık oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcı görüşlerinden elde edilen bulgular, Fransa'daki ilkokulun Türkiye'dekilerden daha sessiz ve sakin olduğunu ortaya koymaktadır. Fakat çalışmada, Fransa'daki ilkokulun da orta düzeyde gürültülü bir okul olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, Levain ve diğerlerinin (2015) Fransa'da yürüttüğü çalışmanın sonuçları ile desteklenebilir niteliktedir. Levain ve diğerleri (2015) bu çalışmasında, öğrencilerin maruz kaldıkları çevresel gürültünün, onların Fransızca ve Matematik derslerindeki başarılarını olumsuz etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Bu çalışmada, her iki ülkedeki ilkokullarda gürültü düzeylerine ilişkin elde edilen sonuçlar farklılık göstermesine karşın, hem Fransa'daki hem de Türkiye'deki ortaokullarda gürültü düzeylerinin ve gürültünün verdiği rahatsızlık düzeyinin benzer nitelikte olduğu söylenebilir. Her iki ülkedeki ortaokullarla ilgili edilen bu sonuç, Pujol'un (2012) çalışmasındaki Avrupa ve dünya üzerindeki nüfusun büyük çoğunluğun gürültüye maruz kaldığına ilişkin ifadelerle desteklenebilir niteliktedir. Ayrıca, OECD ülkelerinde uygulanan gürültü politikalarının değerlendirildiği raporda, tüm ülkelerde yüksek ve tehlikeli düzeyde gürültü yaşandığı ifade edilmektedir (OCDE, 1991).

Çalışma kapsamına alınan her iki ülkedeki ortaokullara ait gürültü düzeylerinin ve her iki ülkedeki ortaokullarda gürültüden duyulan rahatsızlık düzeylerinin katılımcı görüşleri doğrultusunda benzer nitelikte olduğu söylenebilir. Türkiye'de ortaokullarda öğrencilerin liseye gitmelerinde önemli bir yeri olan Temel Eğitimden Orta Öğretime Geçiş (TEOG) Sınavı'nın ve bu sınava eklenen sözlü notlarının okul bünyesinde gerçekleştiriliyor olması, öğrencilerin gürültücü davranışlarının kontrol edilmesinde etkili olabilir. Fransa'da ortaokul düzeyindeki Brevet Sınavı'nın basit bir sınav

olarak görülmesi ve öğrencilerin gidecekleri liseyi belirlemede okul notlarının önemli derecede etkili olmaması iki ülke arasında gürültü olgusunun ortaokullar düzeyinde benzerlik göstermesine neden olabilir.

Fransa'daki okullarda başlıca gürültü kaynakları; öğrenci davranışları, okulun fiziki yapısı, okulun çevresi ve okuldaki zil uygulaması şeklinde gruplandırılabilir. Türkiye'deki katılımcıların gürültü kaynaklarına ilişkin görüşlerinin; öğrenci davranışları, okulun fiziki yapısı ve okulun çevresi başlıklarında toplandığı görülmektedir. Okullardaki gürültü kaynakları ile ilgili her iki ülkeden elde edilen alt temaların; Bulunuz, Tavşanlı, Bulunuz ve Orbak'ın (2015) çalışmasında kullanılan gözlem ölçütleri ile benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Fransa'daki katılımcı görüşlerinden hareketle Fransa'daki öğretmenlerin, çıkarılan gürültü karşısında öğrencileri sözlü olarak uyardıkları ve gürültülü davranışlar sergileyen öğrencileri rehberlik servislerine yönlendirdikleri anlaşılmaktadır. Türkiye'deki katılımcılar da Fransa'daki katılımcılar gibi, gürültücü davranışlara karşı sözel uyarıcı kullanmaktadırlar. Ayrıca Türkiye'deki katılımcılar, Fransa'daki katılımcılardan farklı olarak gürültülü davranış sergileyen öğrencinin dikkatini farklı yönere çektiklerini ve gürültülü davranışın nedenine göre gürültüye tepki gösterdiklerini ifade etmektedirler. Çalışmada Türkiye'deki bir katılımcının teneffüslerdeki gürültüyü normal karşıladığını ifade ettiği görülmektedir. Sonuç olarak çalışmada, Türkiye'deki öğretmenlerin gürültüden rahatsız olduklarını ifade etmelerine rağmen teneffüs sırasında gürültücü davranışları önemli bir sorun olarak görmedikleri çıkarımı yapılabilir. Yıldırım'ın (2008) yaptığı çalışmada, okul yöneticilerinin %51'inin gürültüyü okullar için risk olarak gördüğü ifade edilmektedir. Literatürde, gürültünün öğretmen veya öğrenciler tarafından önemli bir çevre sorunu olarak görülmediğine yönelik sonuçlar ortaya koyan çok sayıda çalışma bulunmaktadır (Demirbaş & Bektaş, 2009; Artun, Uzunöz & Akbaş, 2013; Sadık, Çakan & Artut, 2011). Türkiye'de, okul ve sınıf ortamında bulunan bireylerin gürültüden rahatsızlık duyduklarını ifade etmelerine rağmen gürültü kirliliğini diğer çevre sorunları kadar önemsemedikleri ve önemli bir çevre sorunu olarak görmedikleri anlaşılmaktadır. Bu durum okullarda yüksek düzeyde gürültü kirliliği yaşanmasının en önemli nedenlerinden biri olarak düşünülebilir. Ek olarak gürültü kirliliğine Türkiye'deki fen bilgisi ve çevre eğitimi kitapları da yeterince yer verilmediği görülmektedir. Çalışmada elde edilen sonuçların, Türkiye'de Bulunuz ve diğerleri (2015) tarafından yürütülmekte olan "Okulda Gürültü Kirliliği: Nedenleri Etkileri ve Kontrol Edilmesi" adlı projenin oldukça yerinde ve gerekli olduğunu ortaya çıkardığı söylenebilir. Çalışmaya katılan her iki ülkedeki katılımcılar, gürültünün kontrol edilmesi için okullarda akustik iyileştirme yapılmasının gerekli olduğunu ifade etmektedirler. Nitekim Bulunuz, Bulunuz ve Kelmendi Tuncal (2017) akustik iyileştirme yapılan bir okulda gürültü düzeyinin azaldığını tespit etmiş ve öğretmenlerin de bu yönde görüş bildirdikleri sonucuna ulaşmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlar ve çalışmadaki katılımcı önerilerinden hareketle, Türkiye'deki okullarda gürültü kirliliğinin önlenmesine yönelik bazı öneriler aşağıda sıralanmaktadır.

Okullarda gürültünün kontrol edilebilmesi için okul binalarında akustik iyileştirmeler yapılması önerilebilir. Örneğin sınıf kapılarına çarpmaları önleyici ya da yüksek ses çıkmasını engelleyici düzenekler takılabilir. Yeni yapılacak okul inşaatında ses yalıtım uzmanlarına başvurulması, beden eğitimi, müzik, oyun ve fiziki etkinlikler gibi derslerin diğer dersliklerden uzak noktalara yapılması düşünülebilir.

Türkiye'deki okul rehberlik servislerinin Fransa'da olduğu gibi gürültülü öğrenci davranışları konusunda etkinleştirilmesi düşünülebilir.

Okullardaki zil çalma sürelerinin kısaltılması ve ses düzeylerinin düşürülmesi önerilebilir. Ayrıca sesli zil yerine ders süresinin bitimini gösteren ışıklı uyarı cihazlarının kullanılması da düşünülebilir.

Okullardaki gürültünün kontrol edilebilmesi için okulun tüm paydaşları bilgilendirilmelidir. Kuşkusuz burada en önemli paydaşlardan biri ailelerdir. Ailelere yönelik gürültü konusunda broşür hazırlanıp dağıtılarak veya seminerler verilerek okulda gürültünün düzeyinin düşürülmesinin önemi anlatılmalıdır. Okullardaki gürültü, aile yaşamı ve toplumsal kültürle ilişkilidir.

Sadece okulları kapsayan çalışma ve düzenlemeler gürültü kirliliğinin önlenmesinde yetersiz kalabilir. Sivil toplum kuruluşlarının okullardaki gürültü kirliliğini de gündemlerine almaları, bu konudaki toplumsal farkındalığın artmasına katkı sunabilir.

KAYNAKÇA

- Al- Şensoy, S. & Sağsöz, A. (2015). Eğitim Yapılarında Öğrenci Odaklı Tasarım. *TurkishStudies-International PeriodicalfortheLanguages, LiteratureandHistory of TurkishorTurkic Volume 10/11 Summer 2015, p. 1311- 1332, ISSN: 1308-2140, www.turkishstudies.net, DOI Number: http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8216, ANKARA-TURKEY 2.*
- Artun, H., Uzunöz, A. ve Akbaş, Y. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Çevre Okur-Yazarlık Düzeylerine Etki Eden Faktörlerin Değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 1- 14.
- Avsar, Y.,Gonullu, M. T., Arslankaya, E., & Kurt, U. (2001). Outdoor noise levels at Yıldız Technical University Istanbul, Turkey. *Canadian Acoustics*, 29 (2), 29- 36.
- Binaların Gürültüye Karşı Korunması Hakkındaki Yönetmelik. (2017). *T.C. Resmi Gazete*, 30082, 31 Mayıs 2017.
- Bulunuz, N. (2014). Noise Pollution in Turkish Elementary Schools: Evaluation of Noise Pollution Awareness and Sensitivity Training. *International Journal of Environmental and Science Education*, 9 (2), 215-234.
- Bulunuz, M., Bulunuz, N. ve Kelmendi Tuncal, J. (2017) Akustik İyileştirme Yapılmış Bir Okulda Gürültü Düzeyinin Değerlendirilmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 13 (4), 637- 658.
- Bulunuz, M.,Orbak, Y., Bulunuz, N., Tavşanlı, F. ve Mutlu, N. (2015). Okulda Gürültü Kirliliği: Nedenleri, Etkileri ve Kontrol Edilmesi (No. 114K738), *TÜBİTAK*.
- Bulunuz, M., Ovalı, D. E., Çıkrıkçı, A. İ. & Mutlu, E. (2017). Anasınıfında Gürültü Düzeyi ve Kontrol Edilmesine Yönelik Eğitim Uygulamalarının Değerlendirilmesi: Eylem Araştırması. *Eğitim ve Bilim*, 192 (42). 211- 232.
- Bulunuz, M., Tavşanlı, Ö. F., Bulunuz, N., Orbak, A.Y. (2015). Okulda Gürültü Kirliliğine Yönelik Geçerli ve Güvenir Veri Toplama Araçları Geliştirme Çalışması: Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi [Özet], *EJER Congress 2015 Bildiri Özetleri Kitabı: 08- 10 Haziran 2015- Ankara: Bildiriler* (s. 211- 212). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009). *BilimselAraştırma Yöntemleri (3. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Demirbaş, M. ve Bektaş, M. P. (2009). İlköğretim Öğrencilerinin Çevre Sorunu İle İlişkili Temel Kavramları Gerçekleştirme Düzeyleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 3 (2), 195- 211.

- Engin, A. O, Özen, Ş. ve Bayoğlu, V. (2009). Öğrencilerin Okul Öğrenme Başarılarını Etkileyen Bazı Temel Değişkenler. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (3), 125-156. Erişim: 30.09.2016, <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/sbedergi/article/download/5000120134/5000110809>
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kurra, S. (2009). Çevre Gürültüsü ve Yönetimi I: Akustik ve Gürültü Temel Kavramları, Gürültü, Çevresel Gürültü Kaynakları, Çevre Gürültüsü Kestirim Yöntemleri. İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları.
- Levain, J. P., Mauny, F., Pujol, S., Petit, R., Houot, H., Defrance, J., Lardies, J. & Berthillier, M. (2015). Exposition aubruit et performance scolaire des élèves de CE 2. *Psychologie Française*, 60 (1), 35- 49.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis*, (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Organisation de Coopération Et de Développement Économiques (OCDE). (1991). Lutter contre le bruit dans les années 90. [Rapport de recherche], 137 p.
- Polat, S. ve Buluş- Kırıkkaya, E. (2007). İlk ve Ortaöğretim Okullarındaki Ses Düzeyleri. *İzasyon Dergisi*, 66, 78- 82.
- Pujol, S. (2012). *Le bruit environnemental en milieu urbain: exposition d'une population d'enfants et performances scolaires*. Doctoral dissertation, Université de Franche- Comté.
- Sadık, F., Çakan, H. ve Artut, K. (2011). Çocuk Resimlerine Yansıyan Çevre Sorunlarının Sosyo-ekonomik Farklılıklara Göre Analizi. *İlköğretim Online*, 10 (3), 1066- 1080.
- Temel, F., Sevcen, F., Boztaş, G., Vaizoğlu, S. & Güler, Ç. (2006). Ankara'da Bir İlköğretim Okulu Öğrencilerinin ve Öğretmenlerinin ve Konu Uzmanlarının Okul Çevre Algısının Değerlendirilmesi. *Uluslararası Katılımlı Kent ve Sağlık Sempozyumu: 7- 9 Haziran 2006- Bursa: Bildiriler* (s. 259- 260). Ankara: CMS Yayıncılık. Erişim: 30 Eylül 2016, <https://tr.scribd.com/doc/117723151/KENT-VE-SA%C4%9ELIK>
- Yazıcı- Okuyan, H. & Gedikoğlu, Y. G. (2012). Aytül Akal'ın Çocuk Kitaplarında Çevre Bilinci ve Duyarlığı. *Turkish Studies- International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 7/2 Spring 2012*, p. 793- 806.
- Yıldırım, N. (2008). Okul Müdürlerine Göre İlköğretim Okullarının SWOT (GZFT) Analizi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1, 123- 143.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (1999). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.